

شاخصهای علم سنجی:

شاخص h: از شاخصهای جدید این علم است که در سال ۲۰۰۵ معرفی شد و آن برای محاسبه برون داد علمی محققان به کار می رود. شاخص h یک محقق عبارت است از h تعداد از مقالات وی که به هر کدام حداقل h بار استناد شده باشد. با توجه به سادگی استفاده این شاخص بیشتر مورد توجه متخصصین علم سنجی قرار گرفته است. با توجه به امکاناتی که web of science فراهم کرده است با استفاده از آن سریعتر و با دقت بیشتر این شاخص محاسبه می شود. باید به این نکته توجه نمود بسته به اینکه چه ابزاری برای محاسبه مورد استفاده قرار می گیرد ممکن است مقدار این شاخص تحت تاثیر قرار گیرد.

شاخص G: در سال ۲۰۰۶ برای تکمیل عملکرد شاخص h این شاخص توسط دانشمندی بلژیکی معرفی گردید. شاخص G یک محقق عبارت است از G تعداد از مقالات وی که مجموع استنادات به مقالات کوچکتر مساوی G، تقریباً مساوی G² باشد. چنانچه مقالات را به ترتیب میزان استناد از زیاد به کم (نزولی) مرتب کنیم، جایی که تعداد مجموع استنادات تقریباً مساوی مجذور تعداد مقالات باشد، در آن ردیف، تعداد مقاله بیانگر شاخص G خواهد بود. با توجه و دقت در نحوه محاسبه G-Index در می یابیم که میزان G-Index هیچ وقت کمتر از H-Index نخواهد بود.

شاخص h-b: پس از مدتی از معرفی شاخص h شاخص دیگری توسط Banks ارائه شد. وی این شاخص را که ملهم از شاخص h بود شاخص h-b نامید که به کمک آن می توان موضوعات داغ پژوهشی در هر رشته علمی را بدست آورد. در توجیه نیاز به چنین شاخصی اظهار می شود که تعیین موضوعات مورد علاقه و در دست بررسی، در دنیای پر حجم و وسیع اطلاعات، نیاز به بررسی و جستجوی فراوان در انواع منابع اطلاعاتی دارد و وسیله ای ساده لازم است تا محققان و مخصوصاً دانشجویان دوره های دکترا را در تعیین موضوعات مورد بحث روز و تخصیص موضوع مناسب برای رساله خود به کار آید.

منابع:

اعتماد، شاپور. «نظام تحقیقات در جهان». دفتر دانش، سال اول، شماره دوم و سوم (پاییز و زمستان ۱۳۷۱): ۵۰-۵۵. براون، تیپور؛ گلانزل، ولنگانگ، شوپرت آندرتاس. «شاخص های علم سنجی، ارزیابی تطبیقی فعالیت های انتشاراتی و تاثیر گذاری ارجاعات ۳۲ کشور». ترجمه محمد اسماعیل ریاحی. رهیافت، ۸ (بهار ۱۳۷۴): ۷۰-۸۰. حری، عباس. «مروری بر اطلاعات و اطلاع رسانی». تهران. دبیرخانه هیات امنای کتابخانه های عمومی کشور، نشر کتابخانه، ۱۳۷۲.

سن گوتیا، آی. ان «مروری بر کتاب سنجی، اطلاع سنجی، علم سنجی و کتابخانه سنجی». ترجمه مهر دخت وزیر پور کشمیری (گلزاری)، اطلاع رسانی، دوره دهم (جدید) ۲ و ۳ (تابستان و پاییز ۱۳۷۲): ۳۸-۵۸.